Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Cena 50 groszy

ORZECZNICTWO BUCHALTERYJNO-PODATKOWE

TYGODNIK

Prenumerata kwartalna 4 zł. 50 gr.
wraz z przesyłką pocztową
Konto P. K. O. Nr. 22.308
Administracja: Księgarnia Prawnicza
Warszawa, Senatorska 8

REDAKTOR
Dr EMANUEL ISERZON
Adwokat

Nr 13 (111) Warszawa, 25 marca 1939 r. Rok IV

TREŚĆ: str.

Prof. Dr TOMASZ LULEK
Kraków

KONTOWANIE OPUSTÓW SANACYJNYCH *)

I. U osób fizycznych

Konieczność sanacji przedsiębiorstwa przez generalne opusty ze strony wierzycieli powstaje najczęściej wskutek nadzwyczajnych strat, poniesionych przez nagłą zniżkę cen towarów, przez niewypłacalność

*) W kwestii opodatkowania „zysków sanacyjnych" ob.: „Opodatkowanie zysków sanacyjnych", OBP, 1937, str. 461 i n.; wyrok NTA z d. 22.6.1938, l. rej. 2451/34, OBP, 1938, str. 621 i n.; okólnik Min. Sk. z d. 28.9.1938, LDV 21893/2/38, OBP, 1938, str. 702 i wyrok NTA z d. 19.2.1932, l. rej. 7682/30, OBP, rb., str. 155 i n. (dop. Redakcji).

dłużników, przez powstanie zobowiązań odszkodowawczych, gwarancyjnych lub regresowych, przez kradzieże, sprzeniewierzenia, kary skarbowe itp. Wskutek takich strat powstają przy najbliższym zamknięciu rachunków wielkie straty bilansowe, które muszą być pokryte przez redukcję kapitału zakładowego. Nieraz nie starczy nawet i tego kapitału, tak że pozostaje niepokryta nadwyżka zobowiązań, coś podobnego do biernego kapitału zakładowego. Bilans przedsiębiorstwa po odpisaniu wszystkich strat przedstawiałby się jak następuje:

Stan czynny	zł	Stan bierny	zł
Różne aktywa	500.000	Wierzyciele	800.000
Konto kapitału zakładowego	300.000		
	800.000		800.000

Konto kapitału zakładowego nie wykazuje już wcale kapitału zakładowego, bo ten został całkowicie pochłonięty przez straty, lecz tylko nadwyżkę zobowiązań, nie mającą pokrycia w aktywach.

Winien	zł	Kapitał zakładowy	Ma
	300.000		

Po zawarciu ugody sanacyjnej z wierzycielami suma zobowiązań zostaje zredukowana o 60% czyli z 800.000 zł na 320.000 zł. Konto wierzycieli, wykazujące saldo 800.000 zł, musi tedy być obciążone kwotą 480.000 *zł na korzyść konta kapitału zakładowego.* To kontowanie przeprowadza się *bezpośrednio po zawarciu ugody, a więc w ciągu roku operacyjnego,* nie czekając na roczne zamknięcie rachunków. Równocześnie należy obciążyć w księdze interesentów poszczególne konta wierzycieli za opusty sanacyjne, otrzymane od każdego z nich.

Przytoczony wyżej bilans przedstawiałby po sanacji następujący obraz:

Stan czynny	zł	Stan bierny	zł
Różne aktywa	500.000	Wierzyciele	320.000
		Kapitał zakład.	180.000
	500.000		500.000

Konto kapitału zakładowego, które po pokryciu poniesionych strat

przedstawiało tylko niepokrytą nadwyżkę zobowiązań 300.000 zł, teraz wykaże już rzeczywisty kapitał zakładowy 180.000 zł.

Winien	Kapitał zakładowy	Ma
	zł 300.000	zł 480.000

II. U osób prawnych

U osób prawnych sanacja za pomocą opustów ze strony wierzycieli wchodzi w rachubę dopiero wtedy, gdy straty bilansowe przewyższają sumę kapitałów własnych, tj. kapitału zakładowego, zapasowego i rezerwowego. Jednakże efektywne odpisanie straty bilansowej możliwe jest tylko z kapitału zapasowego lub rezerwowego bez innych formalności prócz uchwały walnego zgromadzenia. Natomiast *odpisanie straty z kapitału zakładowego nie jest dopuszczalne bez odpowiedniej zmiany statutu.* Dlatego *straty* bilansowe *bywają przenoszone na nowy okres, tj. na konto wyników (strat i zysków) nowego okresu.* Jeżeli teraz przyjdzie do skutku *ugoda z wierzycielami o udzielenie opustów sanacyjnych.* to te muszą być zapisane *na dobro konta wyników* a nie konta kapitału zakładowego — oczywiście w ciężar konta wierzycieli, jak u osób fizycznych.

Bilans przedsiębiorstwa akcyjnego przed uzyskaniem opustów sanacyjnych przedstawiałby się po ustaleniu wszystkich strat jak następuje:

Stan czynny	zł	Bilans 1937 Stan bierny	zł
Różne aktywa	1.250.000	Kapitał akcyjny	600.000
Strata bilansowa	2.050.000	Kapitał zapasowy	150.000
		Kapitał rezerwowy	50.000
		Wierzyciele	2.500.000
	3.300.000		3.300.000

Sanacja została przeprowadzona w ten sposób, że uzyskano od wierzycieli opust 60% czyli 1.500.000 zł, odpisano cały kapitał zapasowy 150.000 i cały rezerwowy 50.000 zł, oraz 350.000 zł z kapitału akcyjnego. Jeżeli następny rok gospodarczy (1938) przyniósł 18.000 zł czystego zysku obrotowego, to jego zamknięcie rachunków przedstawiałoby się następująco:

Stan czynny	zł	Bilans 1938 Stan bierny	zł
Różne aktywa	1.268.000	Kapitał akcyjny	250.000
		Wierzyciele	1.000.000
		Zysk bilansowy	18.000
	1.268.000		1.268.000

Straty		Konto wyników 1938	Zyski
	zł		zł
Strata roku 1937	2.050.000	Różne zyski obrot.	1.465.000
Różne straty 1938	897.000	Opusty sanacyjne	1.500.000
Zysk bilansowy 1938	18.000		
	2.965.000		2.965.000

ORZECZNICTWO W SPRAWACH UMÓW O PRACĘ I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

65.

SPÓLNIK CICHY A UMOWA O PRACĘ.

Zobowiązanie się spólnika cichego w umowie spółki cichej do pracy w przedsiębiorstwie, dla którego prowadzenia została zawarta spółka cicha, nie stwarza stosunku najmu pracy — jeśli nie została zawarta dodatkowa specjalna umowa o pracę.

NTA, 29 listopada 1938, l. rej. 3003/35, PUS, 1939, nr 2, poz. 21.

Z uzasadnienia: Kasa Chorych w Krakowie zobowiązała A. Ł. do zapłacenia składek ubezpieczeniowych na wypadek choroby za A. B. z tytułu zatrudnienia go w charakterze szofera od 25 września 1931 r. do 31 lipca 1932 r. w myśl ustawy z 19 maja 1920 r. p. 272 Dz. Ust. Na skutek odwołania Ł. prezydent m. Krakowa decyzję Kasy Chorych uchylił. Od tego orzeczenia wniosła ubezpieczalnia społeczna odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego, który orzeczeniem z 9 lutego 1935 r. decyzję Kasy Chorych utrzymał w mocy, a w uzasadnieniu zaznaczył, że Ł. i B. *zawarli pomiędzy sobą umowę cichej spółki, która na zewnątrz nie ma znaczenia prawnego, i że B. zgodnie z oświadczeniem samej Ł. był przez nią zatrudniony w charakterze szofera.* Zdaniem zatem Urzędu B. pozostawał w stosunku służbowym, uzasadniającym obowiązek ubezpieczenia w myśl art. 3 cyt. ustawy.

Na orzeczenie Urzędu Wojewódzkiego wniosła Ł. skargę do NTA, który rozważył, co następuje:

Podstawą zakwestionowanego rozstrzygnięcia jest *uznanie ze strony pozwanej władzy, że w dziale stosunków ubezpieczeniowych fakt zawarcia spółki cichej na obszarze i w czasie obowiązywania austriackiej ustawy handlowej nie może być w ogóle przyjmowany pod uwagę, skoro według przepisów tej ustawy spółka cicha nie powoduje żadnych skutków prawnych na zewnątrz.*

Powołany przez władzę pozwaną na poparcie jej stanowiska prawnego art. 269 wspomnianej ustawy, dotyczącej złączenia się do pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek, nie ma dla danej kwestii żadnego zastosowania, natomiast omawianej kwestii dotyczy *art. 256 tej ustawy, który głosił, że z czynności przedsiębiorstwa handlowego wypływają prawa i obowiązki względem trzecich tylko dla posiadacza przedsiębiorstwa.* Z przepisu tego jednak wynika tylko, że w dziale stosunków handlowych, wchodzących w zakres danego przedsiębiorstwa, nabywa prawa i zaciąga zobowiązania tyl-

ko właściciel przedsiębiorstwa. *Ta konstrukcja prawna, wynikająca z charakteru spółki niejawnej, której skuteczność prawna odnosi się oczywiście tylko do osób wspólników pomiędzy sobą w zakresie czynności handlowych przedsiębiorstwa, nie może być jednakowoż rozszerzana na publiczno-prawny zakres stosunków ubezpieczeniowych. Władza,* orzekająca w danym zakresie, *winna* jest zatem — mając na uwadze moment, że instytucja spółki niejawnej względnie cichej unormowana była w austr. ustawie handlowej, a również jest instytucją uznaną przez obecnie obowiązujący kodeks handlowy, — *badać,* na wypadek twierdzenia, że *osoba wykonywująca w pewnym przedsiębiorstwie pracę wykonywała ją jako wspólnik cichy, czy praca ta była wykonywana wyłącznie w charakterze wspólnika, czy też wynikała z dodatkowej umowy o pracę z właścicielem lub właścicielami przedsiębiorstwa,* a w wypadku pierwszym, stosownie do wypowiedzianej już w wyroku z 2 grudnia 1931 Zb. Wyr. Nr. 463 A, zasady, że, jeśli członkowie spółki obowiązani są do pracy, to praca ta nie jest podstawą do obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby — winna właściciela przedsiębiorstwa od obowiązku tego zwolnić.

Ponieważ pozwana *władza,* wychodząc z mylnego założenia prawnego, *nie zbadała istotnych dla spornego zagadnienia kwestii,* a mianowicie, *czy wykonywanie przez B. funkcji szofera było tylko spełnieniem przez niego obowiązków wspólnika, czy też było wynikiem specjalnej umowy o pracę z właścicielem przedsiębiorstwa* i w tym kierunku w zaskarżonym orzeczeniu nie wypowiedziała się, należało uznać, że stan faktyczny sprawy wymaga wskazanego wyżej uzupełnienia.

Wadliwość ta skutkuje po myśli art. 84 p. 1 rozporządzenia z 27 października 1932 r. poz. 806 Dz. Ust. uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Przepisowi art. 256 austriackiego kodeksu handlowego zawierającego cechę specyficzną spółki cichej, odpowiada całkowicie przepis art. 682 obecnie u nas obowiązującego kodeksu handlowego, który głosi: „§ 1. Kto jako spólnik uczestniczy wkładem w przedsiębiorstwie kupca, prowadzonym przez tegoż w imieniu własnym, jest spólnikiem cichym. § 2. Spólnik cichy nie odpowiada wobec wierzycieli za zobowiązania kupca”.

Wobec tego, że NTA stanowisko swoje zbudował w warunkach prawnych nie odbiegających od obecnie obowiązujących, stanowisko to jest w całej swojej rozciągłości aktualne pod rządem obecnie obowiązującego kodeksu handlowego.

Władza pozwana wychodziła z założenia, że skoro spółka cicha nie ma skutku wobec osób trzecich, nie ma ona skutku również wobec instytucji ubezpieczeń społecznych — jako osoby trzeciej.

NTA uznał, że ta konstrukcja prawna wynikająca z istoty spółki cichej jako instytucji prawa prywatnego n i e m o ż e b y ć r o z s z e r z o n a n a p u b l i c z n o - p r a w n y z a k r e s s t o s u n k ó w u b e z p i e c z e n i o w y c h — i zajął stanowisko, które sformułowaliśmy wyżej w tezie do omawianego wyroku.

OKÓLNIKI

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU Z DNIA 14 STYCZNIA 1939 R. L. D. V. 32848/1/38

w sprawie wykonywania aresztu zastępczego.

(Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 2 z 1939 r., poz. 52).

Ministerstwo Skarbu uchyla okólnik z dnia 23 czerwca 1936 r. LDV 7376/1/36 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 17, poz. 547), którym poleciło urzędom skarbowym wstrzymać się z występowaniem do sądów grodzkich z wnioskami o wykonanie kary aresztu zastępczego (art. 200 O. P.) aż do czasu wydania szczegółowych zarządzeń w tej sprawie przez Ministerstwo Skarbu.

W związku z tym zarządza się i wyjaśnia co następuje:

Kwestię aresztu zastępczego normują w ramach Ordynacji Podatkowej art. 158 § 2, art. 199 lit. e) i art. 200. I tak:

1) art. 158 § 2 stanowi: „Grzywny za przestępstwa z art. 185 nie ulegają zamianie na areszt";

2) art. 199, wyliczając części składowe orzeczenia karnego, w punkcie e) postanawia, że jeśli grzywna podlega zamianie na areszt (art. 10 prawa o wykroczeniach w związku z art. 158 § 2 i art. 159 O. P.), orzeczenie karne powinno zawierać również wymiar aresztu zastępczego.

Ponieważ powołane wyżej przepisy Ordynacji Podatkowej w zakresie aresztu zastępczego nie są wyczerpujące, władze skarbowe powinny — wobec braku odpowiednich przepisów w samej Ordynacji Podatkowej stosować, zgodnie z art. 159 O. P., przepisy części ogólnej prawa o wykroczeniach oraz przepisy kodeksu postępowania karnego.

Jak już wyżej podano, w myśl art. 158 § 2 O. P. jedynie grzywna z art. 185 O. P. nie podlega zamianie na areszt, natomiast podlegają zamianie na areszt grzywny z art. 176—184 O. P., orzeczone przez władze skarbowe.

Kwestia wysokości wymiaru aresztu zastępczego została unormowana w ten sposób, że przy wymiarze tego aresztu mają zastosowanie przepisy części ogólnej prawa o wykroczeniach (Dz. U. R. P. z r. 1932 Nr 60, poz. 572).

Zgodnie z przepisami art. 7 i art. 10 § 2 prawa o wykroczeniach, areszt zastępczy nie może trwać krócej niż jeden dzień i dłużej niż najwyższy wymiar kary aresztu, przewidzianego za dane wykroczenie, a gdy kara aresztu nie jest przewidziana — dłużej niż 3 miesiące.

Z powyższego wynika, że za przestępstwa podatkowe z art. 178, 179, 180, 182 i 183 O. P. areszt zastępczy może być wymierzony najwyżej w wysokości 3-ch miesięcy, natomiast za przestępstwa z art. 176, 177, 181 i 184 § 1 O. P. areszt zastępczy może być wymierzony w najwyższym wymiarze do 6-ciu miesięcy.

Złożenie fałszywego zeznania po zaprzysiężeniu (art. 184 § 2 O. P.) pociąga dla sprawcy odpowiedzialność w myśl ogólnych przepisów kodeksu karnego — zatem nie podlega orzecznictwu władz skarbowych.

W omawianych wyżej przypadkach może nastąpić zamiana grzywny na areszt przy przyjęciu jednego dnia aresztu za równoważnik grzywny od 1—50 zł (art. 10 § 1 prawa o wykroczeniach).

Przy wymiarze kary aresztu zastępczego powinny być uwzględnione, oprócz wysokości samej grzywny, wszystkie okoliczności towarzyszące danemu przestępstwu (art. 162, 163, 165 O. P.).

Wymiar kary aresztu zastępczego może nastąpić tylko w samym orzeczeniu karnym. Wynika to z przepisu art. 199 O. P., który, podając części składowe orzeczenia karnego, w pkt. e) poleca orzec w orzeczeniu karnym wymiar kary aresztu zastępczego, jeżeli grzywna podlega zamianie na areszt.

Jeżeli kara aresztu w orzeczeniu karnym nie została zawarta, zamiana grzywny na areszt zastępczy nie może być orzeczona później w oddzielnym postanowieniu.

W przypadku gdy:

a) przeprowadzone dochodzenia stwierdzą nieściągalność grzywny,

b) albo władza orzekająca dojdzie do wniosku, że ściągnięcie grzywny naraziłoby skazanego na ruinę majątkową (art. 10 § 1 prawa o wykroczeniach) —

władza skarbowa, która nałożyła grzywnę podlegającą zamianie na areszt zastępczy, postanawia o wykonaniu kary aresztu zastępczego (art. 200 O. P.). O wykonanie tego aresztu zwraca się do Sądu Grodzkiego miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu skazanego, używając w tym celu druku wg. wzoru Nr 176a/ i. p.

Do wniosku władza skarbowa dołącza:

a) odpis orzeczenia karnego, w którym nałożono na skazanego karę aresztu zastępczego, z poświadczeniem prawomocności orzeczenia,

b) akta dochodzeń, stwierdzające, że wymierzona grzywna lub jej część w toku egzekucji okazała się nieściągalna albo że ściągnięcie grzywny naraziłoby skazanego na ruinę majątkową.

Jeżeli skazany uiści część grzywny, kara aresztu zastępczego zmniejsza się stosunkowo (art. 10 § 3 prawa o wykroczeniach).

Wątpliwości i zarzuty co do wykonania kary aresztu zastępczego, a w szczególności co do obliczenia tej kary, rozstrzyga władza skarbowa, która nałożyła grzywnę, podlegającą zamianie na areszt.

Jeżeli sąd grodzki, do którego władza skarbowa zwróciła się o wykonanie kary aresztu zastępczego, odmówił wykonania, władza ta zwróci się do prezesa właściwego (przełożonego) sądu okręgowego, jako władzy nadzorczej. Tak samo należy postąpić w przypadku, gdy sąd grodzki naruszył kompetencję władzy skarbowej, określoną w poprzedzającym ustępie.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że przepisy art. 200 O. P. nie stoją na przeszkodzie stosowania w stosunku do skazanych za przestępstwa podatkowe, co do których orzeczony został areszt zastępczy—uprawnień władz skarbowych, zawartych w art. 123 O. P., do umarzania w całości lub części grzywien w gospodarczo uzasadnionych bądź na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach.

Uprawnienia te, przysługujące w myśl § 102 ust. (1) i (2) rozporządzenia wykonawczego do Ordynacji Podatkowej tak urzędom skarbowym jak i izbom skarbowym, powinny być wykorzystywane w przypadkach należycie uzasadnionych, przy stosowaniu indywidualizacji każdego poszczególnego przypadku.

W końcu Ministerstwo Skarbu zwraca uwagę na konieczność stosowania jednolitej i konsekwentnej polityki władz skarbowych w sprawach karnych. Szybkie ściganie przestępstw i wydawanie orzeczeń karnych, należyta ocena wszystkich okoliczności towarzyszących każdemu przestępstwu a mających istotny wpływ na rozmiar winy, przestrzeganie formalnych wymogów postępowania karnego, a wreszcie wykonanie na-

łożonych kar bezwłocznie po ich uprawomocnieniu się — wydatnie wzmocnią charakter wychowawczy orzecznictwa karnego.

Dyrektor Departamentu:
(—) Dr. J. Lubowicki

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU Z DNIA 28 LUTEGO 1939 R.
L. D. V. 2956/4/38

w sprawie doliczania do obrotu przedsiębiorstwa skartelizowanego sum, uzyskanych od innych przedsiębiorstw, objętych porozumieniem kartelowym, tytułem wyrównania ceny sprzedażnej.

(Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 6 z 1939 r., poz. 133)

Wyciąg

z wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 6 grudnia 1938 r. l. rej. 6217/35.

— — — — — — — — — — —

Przedmiotem sporu jest kwestia, czy podlega doliczeniu do obrotu przedsiębiorstwa przemysłowego suma, uzyskana od innych przedsiębiorstw z mocy postanowień umów kartelowych z nimi zawartych tytułem wyrównania ceny sprzedaży wyrobów płatnika w wypadkach, gdy cena ta w pewnym okresie czasu była niższą od przeciętnej ceny uzyskiwanej przez wszystkich uczestników porozumienia kartelowego.

Najwyższy Trybunał Administracyjnych rozważył co następuje:

Władza pozwana stanęła na stanowisku, ze sumy uzyskane w powyższy sposób stanowią część przychodu brutto za sprzedane wyroby. Stanowisko to musi być uznane za trafne. Skoro skarżąca zawarła z innymi przedsiębiorstwami umowy, zmierzające między innymi także do uzyskania za swe wyroby cen równych z cenami, osiąganymi przez innych kontrahentów, to otrzymywane przez nią z tego tytułu różnice wedle intencji tych umów nie są niczym innym, jak właśnie dopłatami do pełnej ceny sprzedaży wyrobów tej różnicy, jakiej skarżąca od nabywców bezpośrednio nie uzyskała, a jaka wyrównuje ceny uzyskiwane przez nią z cenami uzyskanymi w danym okresie czasu przez współkontrahentów.

Dyrektor Departamentu:
(—) Dr. Lubowicki

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU Z DNIA 29 GRUDNIA 1938 R.
L. D. V. 8947/1/38

w sprawie zasad opodatkowania katolickich zakonów i zgromadzeń zakonnych.

(Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 1 z 1939 r., poz. 22)

(ciąg dalszy)

ad 5) Za „cele dobroczynne" w ogólnie przyjętym tego słowa znaczeniu oraz zgodnie z intencją art. 5 pkt 8 ustawy należy uważać cele takich instytucyj, które z pobudek charytatywnych postawiły sobie dobrowolnie za zadanie dopomagać cierpiącej ludzkości (wyrok N. T. A. z 21.1.1929 r. l. rej. 4107/26 zb. wyrok. N. T. A. z r. 1929 Nr 14/S.).

ad 6) Za „cele wyznaniowe" należy uważać przeznaczenie dochodów na cele kultu religijnego w ścisłym tego słowa znaczeniu, tj. na nabycie i utrzymanie przedmiotów majątkowych, użytkowanych wyłącznie przy spełnianiu czynności należących do objawów kultu religijnego.

Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dnia 29 października 1934 r. L. Rej. 7253/31 ustalił zasadę prawną, wpisaną do księgi zasad prawnych, „że okoliczność, iż dochody konwentu używane są częściowo na utrzymanie jego członków, wyklucza uznanie ich za obracane w całości na cele wyznaniowe (art. 5 pkt 8 ustawy o podatku dochodowym poz. 411/25 Dz. Ust.)".

W motywach wyroku NTA powołał się na rozstrzygnięcie analogicznego zagadnienia, o ile chodzi o podatek majątkowy, kiedy ustalił wyrokiem z dnia 24 października 1928 r. L. Rej. 4404/26 i 1183/27 (Zb. wyr. Nr 1542) zasadę prawną, iż majątek, którego dochody są obracane na utrzymanie osób duchownych, nie jest zwolniony od podatku majątkowego. W uzasadnieniu tego ostatniego wyroku NTA położył nacisk na to, iż wymogiem zwolnienia od podatku jest użytkowanie przedmiotów majątkowych przy samym spełnianiu czynności należących do objawów kultu religijnego, względnie używanie dochodów majątku bezpośrednio na te cele, tj. na koszty nabycia i utrzymania tychże przedmiotów. W tych granicach obraca się art. XV Konkordatu, stanowiący ściśle — o ile chodzi o rozstrzygnięte przez NTA zagadnienie — że zwolnienie podatkowe przysługuje duchownym, ich majątkom i majątkom osób prawnych kościelnych i zakonnych tylko w odniesieniu do dóbr i praw majątkowych, których dochody są przeznaczone na cele kultu religijnego i nie przyczyniają się do dochodów osobistych beneficjariuszów. Otóż NTA uznał, iż te same granice winny być zakreślone przy stosowaniu art. 5 pkt 8 ustawy o państwowym podatku dochodowym, który to punkt wprawdzie wymienia ogólnikowo „cele wyznaniowe", jednak wymienienie równocześnie celów naukowych, oświatowych, kulturalnych, dobroczynnych, którym służą także poszczególne instytucje wyznaniowe, wskazuje na to, iż słowo „wyznaniowe" musi być interpretowane w znaczeniu ściślejszym, tj. w znaczeniu kultu religijnego. Inaczej interpretowany ten przepis doprowadziłby — zdaniem NTA. — do zwolnienia od podatku dochodowego instytucyj służących celom administracji wyznaniowej, jak również dostarczających dochodów beneficjatom, co zupełnie widocznie nie odpowiadałoby intencjom ustawodawcy.

(cdn.)

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I ZARZĄDZENIA

Dziennik Ustaw RP. Nr 17 z dn. 9 marca 1939 r.

Ustawa z dnia 23.2.1939 o zatwierdzeniu układu między Rzplitą Polską a Wolnym Miastem Gdańskiem celem uchylenia dwukrotnego opodatkowania w zakresie opłat stemplowych od weksli (podatku wekslowego) (poz. 97).

Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej: z dnia 23.2.1939 o tymczasowym wprowadzeniu w życie postanowień porozumienia między Polską a Szwajcarją w sprawie uregulowania płatności handlowych między ziemiami włączonymi do Polski w r. 1938 a Szwajcarią (poz. 100); — z dnia 23.2.1939 o tymczasowym wprowadzeniu w życie po-

stanowień porozumienia między Polską a Szwajcarią w sprawie zniżek celnych na niektóre produkty chemiczne (poz. 101).

Rozporządzenia Ministra Skarbu: z dnia 23.2.1939 o poborze podatku obrotowego w formie ryczałtu na lata podatkowe 1939 i 1940 (poz. 102); — z dnia 24.2.1939 o poborze podatku dochodowego w formie ryczałtu na lata podatkowe 1939 i 1940 r. (poz. 103).

Dziennik Ustaw RP. Nr 18 z dn. 11 marca 1939 r.

Rozporządzenia Ministrów: Skarbu z dnia 21.2.1939 w sprawie wykonania RPR z dnia 11.7.1932 o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży (poz. 117); — Skarbu z 23.2.1939 o wykonaniu dekretu Prezydenta RP z dnia 26.4.1936 w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą (poz. 118);--Przemysłu i Handlu z 28.2.1939 wskazujące władze powołane do żądania danych dotyczących przedmiotów świadczeń pieniężnych (poz. 122).

Dziennik Ustaw RP. nr 19 z dnia 15 marca 1939 r.

Rozporządzenie Ministra Skarbu: z dnia 28.2.1939 o poborze podatku obrotowego w formie ryczałtu na rok podatkowy 1939 od przedsiębiorstw eksploatacji taksówek (poz. 129).

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu Nr 5 z dn. 28 lutego 1939 r.

Okólniki Ministerstwa Skarbu: z dnia 16.2.1939 o uchyleniu niektórych okólników w sprawie wyjaśnień do taryfy celnej przywozowej (poz. 109); — z dnia 16.2.1939 o stosowaniu przepisów art. 98 OP. (poz. 110); — z dnia 18.2.1939 w sprawie sprostowania prawomocnego wymiaru podatku osobie prawnej, na skutek zmiany orzeczenia, dotyczącego innego okresu operacyjnego (poz. 111); — 22.2.1939 w sprawie nieodliczania od obrotu przedsiębiorstwa opłat na Fundusz Pracy od żarówek elektrycznych (poz. 112); — 18.2.1939 w sprawie zwolnienia zakładów leczniczych i sanatoriów od państwowego podatku przemysłowego (poz. 113).

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu nr 6 z dnia 11 marca 1939 r.

Okólniki Ministerstwa Skarbu: z 28.2.1939 w sprawie postępowania z przepadłymi zapalniczkami i ich częściami zamiennymi (poz. 128); — z dnia 1.3.1939 w sprawie wymiaru kar za niezgodne z rzeczywistością zgłoszenie towarów do odprawy celnej (poz. 129); — z dnia 27.2.1939 w sprawie pobierania opłat manipulacyjnych przy odprawie warunkowej (poz. 130); — z dnia 27.2.1939 w sprawie zwolnienia przedsiębiorstw drobnej sprzedaży wyrobów tytoniowych od obowiązku nabywania świadectw przemysłowych na rok 1939 (poz. 131); — z 2.3.1939 w sprawie zwolnienia od obowiązku prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych komisantów, zajmujących się sprzedażą materiałów pędnych, nafty i produktów naftowych (poz. 132); — z dnia 28.2.1939 w sprawie doliczania do obrotu przedsiębiorstwa skartelizowanego sum, uzyskanych od innych przedsiębiorstw, objętych porozumieniem kartelowym, tytułem wyrównania ceny sprzedażnej (poz. 133); — z dnia 9.3.1939 w sprawie wykonywania przepisów rozporządzeń Ministra Skarbu o poborze podatku obrotowego i dochodowego w formie ryczałtu za lata podatkowe 1939 i 1940 (poz. 134).

KSIĄŻKI NADESŁANE

Marcel Scheffs, Z historii księgogowości, Poznań, 1939, Księgarnia Wł. Wilaka, str. 335.

Literatura obca o historii księgowości jest bardzo bogata, natomiast polska— bardzo uboga. Autor, jak zaznacza w przedmowie, wydał omawianą pracę dla zaradzenia temu brakowi. Powstała ona jako wykłady Autora w Wyższej Szkole Handlowoj w Poznaniu w l. 1929/30 — 1930/31, oraz na Wyższych Kursach dla Księgowych Rewidentów przy tejże uczelni w l. 1933/34 i 1938/39, dzisiejszej Akademii Handlowej.

Autor omawia starożytne zabytki rachunkowe i pierwociny księgowości pojedynczej i podwójnej. Praca poświęca wiele miejsca osobie autora pierwszej rozprawy o księgowości Łukasza Pacioli'ego (1445—1514) i jego dziełu pt. „De computis et scripturis". Autor daje własne. pierwsze u nas, tłumaczenie tego dzieła na język polski (str. 74—169). Dowiadujemy się również o naśladowcach Pacioli'ego.

Osobny rozdział został poświęcony historii powstania bilansu majątkowego. Na szczególną uwagę zasługuje znakomity Jacques Savary, autor pracy „Parfait Négociant" (r. 1675). Savary, jeden z najdzielniejszych współpracowników i twórców francuskiego „Ordonnance de Commerce" (1673 r.), autor wspomnianej „Parfait Négociant", był twórcą nauki o bilansie. Praca prof. Scheffsa daje nam możność szczegółowego zapoznania się z tym niezmiernie ciekawym traktatem Savary'ego, zawierającym najcenniejsze dziś jeszcze zasady inwentaryzacji i bilansowania.

Autor kreśli sumarycznie historię nauk handlowych w Polsce i kończy pracę teoretyczną rozprawą o „księgowości naukowo pojętej".

Praca stanowi wartościowy podręcznik do nauki historii ksiegowści.

PORADNIA

201. *B. H. J.*

Każde postanowienie sądu rejestrowego może być zaskarżone w drodze zażalenia.

202. *Księgowy, Szczuczyn.*

Firma prowadzi **dwa przedsiębiorstwa przemysłowe: młyn i tzw. uboczną elektrownię.** Ostatnia, urządzona prymitywnie, obsługująca niewielką ilość abonentów i prowadzona ubocznie przy młynie. jest **przedsiębiorstwem odrębnym** z tego względu, że obsługuje nie tylko młyn, ale również abonentów (§ 90 rozp. wyk. do ustawy o pod. przem.).

W tych warunkach **młyn i elektrownia winny być traktowane jako odrębne przedsiębiorstwa' również w rozumieniu art. 1 ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.** O ile więc jedno z tych przedsiębiorstw zatrudnia **poniżej 5 robotników, nie podlegają oni ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia.** — Natomiast **opłaty na rzecz Funduszu Pracy przypadają** od pracowników (fizycznych i umysłowych) niezależnie od ilości zatrudnionych w przedsiębiorstwie osób (art. 15 ustawy o FP, DURP, 1933, poz. 163).

203. *Sz. Berg.*

Skoro **właściciel za wybierany do własnego użytku towar płacił w gotówce i towar ten jest objęty wykaza-**

zami utargów dziennych, księgowanie wybranego w ten sposób towaru w ciężar konta właściciela byłoby błędne.

204. *A. F. R.*

Pytania są zbyt ogólne. W ramach poradni nie mieści się ustalanie i wyliczanie wszystkich rków, które należałoby otworzyć w księdze głównej konkretnego przedsiębiorstwa.

205. *O. Białystok.*

Wynagrodzenie za niewykorzystany urlop nie przekracza tego, co otrzymałby pracownik w razie skorzystania z urlopu, w tym zaś ostatnim przypadku mógłby on żądać tylko wynagrodzenia pieniężnego w normalnej wysokości. Wobec tego **żądanie wypłacenia z tytułu wynagrodzenia za niewykorzystany urlop również równowartości mieszkania służbowego jest bezzasadne.**

206. *Regiets.*

1. **Władza skarbowa powinna uwzględnić umowę spółki cichej** (w Pańskim wypadku — dorazowej), **należycie udowodnioną.**

2. Nie zachodzi obrót podatkowy. **Udzielenie pożyczki bezprocentowej i jej zwrot nie stanowią** „świadczeń odpłatnych" (art. 1 ustawy o pod. obr,).

Otrzymane tytułem pożyczki towary należy księgować w księgach zasadniczych, skoro kupiec może nimi rozporządzać jako swoją własnością (wchodzą one w skład jego majątku).

207. *De-Wu.*

1. Proponujemy następujący **system księgowania czynności zawodowych biura podróży.**

Klient zobowiązuje się zapłacić za uzyskanie paszportu wraz z wizą 300 zł. Wydarzenie to jako „zaszłość" wyłącznie natury prawnej nie podlega księgowaniu.

Klient wpłaca 300 zł. Księgujemy: Wn Rk Kasy, Ma Rk Klienta — 300 zł. (analogicznie — w wypadku zaliczkowych wpłat i końcowej regulacji należności).

Koszty biura podróży przy uzyskiwaniu paszportu wyniosły 250 zł. Księgujemy: Wn Rk Kosztów wyłożonych za klientów, Ma Rk Kasy — 250 zł (analogicznie — w razie stopniowego wykładania kosztów).

Biuro wydaje klientowi paszport z wizą. Księgujemy: Wn Rk Klienta — 300 zł, Ma Rk Kosztów wyłożonych za klientów — 250 zł; Ma Rk Wynagrodzeń — 50 zł.

W ten sposób, zgodnie z rzeczywistością, **wysokość wynagrodzenia (obrót podatkowy) ustala się i księguje w chwili „spełnienia (ze strony biura) świadczenia"** — w myśl art. 5 ust. 1 ustawy o podatku obrotowym („obrotem jest zapłata należna za spełnione świadczenie").

Jak Pan widzi, obrany przez Pana sposów księgowania nie jest w zasadzie błędny, wymaga jednak gwoli przejrzystości pewnej korekty.

Stopa podatkowa — 3%.

2. W numerze 5 OBP za rb. str. 84 i n. znajdzie Pan spis przedmiotów podlegających jednorazowemu spisaniu na straty. — **Koszt ustawienia maszyny jest traktowany jako część składowa wartości samej maszyny.**

208. *B. S. K-ce.*

1. **Obroty ze sprzedaży towarów (również surowców) po ich przerobieniu w cudzym przedsiębiorstwie podlegają podatkowi według stawki: 2,1% przy obrotach, udowodnionych księga-**

mi handl., i 3% — w braku ksiąg (art. 7 p. 5 lit. b. i p. 10 ustawy o pod. obrotowym). Według ustawy (dawnej) o pod. przem. podatek wynosił 1,9%, bez względu na to czy były prowadzone księgi handlowe.

2. Od podatku obrotowego wolna jest **sprzedaż eksportowa** (art. 3 p. 8 ustawy o podatku obrotowym). **Pojęcie transakcji eksportowej** określi zapewne bliżej rozporządzenie wykonawcze. Nie można jednak wątpić, że zachowane będą w tym względzie zasady rozporządzenia wyk. do ustawy o pod. przem. („Za eksport uważa się wywóz towarów poza granice celne Rzeczypospolitej Polskiej. Wywóz na obszar W. M. Gdańska nie korzysta z ulg...", § 16 ust. 1. „Obroty, osiągnięte z wywozu na obszar W. M. Gdańska, podlegają opodatkowaniu według stawek podatkowych, przewidzianych w art. 7 ustawy, § 16 ust. 12). **Natomiast obroty dokonywane przez zakłady przedsiębiorstwa krajowego, znajdujące się na obszarze W. M. Gdańska, są w Polsce wolne od podatku obrotowego na mocy umowy z W. M. Gdańskiem w sprawie zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu w dziedzinie podatków bezpośrednich** z 27.5.1929 (Dz. U. R. P. 1934, poz. 471).

3. Jeżeli przedsiębiorstwo sprzedaje towary przeważnie w większych ilościach (partiami) **głównie** kupcom i przemysłowcom, należy wykupić świadectwo I kat. handl. **„Dla określenia pojęcia „większych ilości" lub „partyj" towaru miarodajny jest zwyczaj handlowy"** (wyr. NTA, z 29.5.1936 r., l. rej. 2570/34, OPA, poz. 1526) „Partia towaru jest pojęciem faktycznym, zależnym od rodzaju towarów" (wyr. SN. z 4.10.1935 r., 3 k 1057/35, OPA, poz. 1429).

4. W kwestii potrącenia części należności za nabyte na rok pod. 1939 świad. przem. z kwoty pod. obrot. za rok. pod. 1939 ob. art. 15 ustawy o pod. obrot., okólnik Min. Skarbu z 31.1.1939 (OBP, 1939, str. 156) oraz nasze uwagi OBP, 1939, str. 142, nr 8.

5. Zob. OBP, 1938, str. 663, odpow, 593, p. 13.

6. Księgowanie jest prawidłowe.

209. *Księgowy E. S.*

Samo wystawienie przez dostawcę traty na odbiorcę, choćby ostatni został o tym powiadomiony, nie rodzi żadnego zobowiązania wekslowego i dlatego **nie uzasadnia wpisu w księgach odbiorcy na rku akceptów** (w ciężar rku dostawcy). Nie ma jednak przeszkód, aby księgować tego rodzaju tratę **na specjalnym rku trat wystawionych przez wierzycieli,** w szczególności celem uzgodnienia zapisów w księgach odbiorcy i dostawcy (zob. OBP, 1938, str. 805, odpow. nr 694, p. 6).

2. **W razie dającej się udowodnić niemożności uzyskania dokumentu zewnętrznego,** w szczególności—rku dostawcy wystarczy (i należy) sporządzić dokument wewnętrzny (zob. OBP, 1938, str. 717).

3. **Skasowania znaczków stemplowych na czeku** wręczonym innej osobie przed dniem, oznaczonym datą wystawienia, **dokonywują urzędy skarbowe** (art. 128 ustawy o opł. stempl. i § 168 rozp. wykon.). O ile chodzi o czek wystawiony w kraju, należy przedstawić urzędowi skarbowemu czek, zawierający całkowity tekst, ale bez żadnego podpisu, chyba że chodzi o podpis wystawcy czeku, płatnego na własne zlecenie wystawcy (§ 168 rozp. wykon.).

4. **Jeżeli pracodawca opłaca za pracownika składki ubezpieczeniowe,** które według ustawy powinien ponosić sam pracownik, składki te należy uważać za **część wynagrodzenia.** Jeżeli więc pracownik otrzymuje 120 zł miesięcznie, przy czym pracodawca pokrywa z własnych funduszów 7 zł z tytułu składek, pensja jego w stosunku rocznym wynosi ze stanowiska ustawy o pod. dochod. 1524 zł (127 × 12). O sposobie obliczania w tym wypadku podatku od uposażeń ob. okólnik Min. Sk. z 8.7.1936 r., LDV. 21454/2/36.

210. *Z. Z. K.*

W myśl § 39 Rozp. Min. Sk. z 28.12. 1933 r. o sposobie dokonywania zgłoszeń w zakresie ubezpieczeń społecznych itd. (DURP, 1933, poz. 818) **pracodawca jest obowiązany na żądanie organów ubezpieczalni społecznej udostępnić przeglądanie umów o pracę, ksiąg płac, względnie wykazów wypłat oraz związanych z nimi dowodów rachunkowych i ich wpisów do ksiąg.** Na tej podstawie mogą wspomniane organy żądać okazania m. in. również księgi kasowej.

211. *Jotpe.*

Jeżeli przedsiębiorstwo w czasie trwania stosunku pracy przechodzi w posiadanie innej osoby, stosunek pracy trwa nadal bez zmiany (art. 35 Rozporz. o umowie o pracę pracow. umysł.). Przepis ten obowiązuje także **w przypadku wydzierżawienia** przedsiębiorstwa (wyr. SN, Zb. Urz., 1934, poz. 302). Jeżeli zatem w ciągu okresu trzymiesięcznego wypowiedzenia umowy przedsiębiorstwo zostało wydzierżawione i pracownik do upływu okresu wypowiedzenia jest zatrudniony przez dzierżawcę za wynagrodzeniem dotychczasowym, nie powstają dla niego dodatkowe uprawnienia z tytułu wynagrodzenia.

Wynagrodzenie za urlop, z którego pracownik nie korzystał jeszcze w roku, w którym upływa okres wypowiedzenia, obowiązany jest zapłacić dzierżawca, ponieważ poprzedni posiadacz przedsiębiorstwa, w szczególności też wydzierżawiający (SN, Zb. Urz. 1934, poz. 302) odpowiada tylko za te zobowiązania, których sam nie wykonał i które powstały przed przejściem przedsiębiorstwa na inną osobę (co do zbywcy zasadę tę wypowiedział SN w wyroku Zb. Urz. 1934, poz. 366).

Jeżeli poza księgowością dzierżawcy, będzie Pan w okresie wypowiedzenia prowadził również „księgowość likwidacyjną" poprzedniego pracodawcy, a to zgodnie z umową z nim zawartą przed okresem wypowiedzenia, dodatkowe wynagrodzenie może się należeć tylko w razie pracy w godzinach nadliczbowych. Tak samo przecząco należało by rozstrzygnąć pytanie (które właśnie zdaje się wyłaniać z niejasno zredagowanego listu Pana), czy należy się dodatkowe wynagrodzenie za wspomnianą pracę na rzecz dotychczasowego pracodawcy, gdyby dzierżawca nie zwolnił Pana z pracy. W tym ostatnim przypadku nie należałoby się też wynagrodzenie za urlop, wobec kontynuowania pracy w tym samym zakładzie (cyt. art. 35 Rozp.).

Zrzeczenie się z góry przez pracownika wynagrodzenia (w szczeg. dodatkowego) za pracę nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu tego wynagrodzenia, jeżeli ono istotnie należy się (art. 442 § 1 Kod. Zob.).

212. *Wupe.*

1. **„Przy sprzedaży towarów loco stacja odbiorcza nie potrąca się kosztów przewozu tegoż towaru od stacji załadowania"** (art. 5 ust. ostatni ust. o pod. przem., NTA, l. rej. 6750/29). Ob. również OBP, 1938, str. 243, odpow. 241 p. 6.

2. **Zwroty i bonifikaty dotyczące transakcji 1938 r., w którym księgi handlowe nie były jeszcze prowadzone, nie mogą w żadnym razie być potrącane z obrotu 1939 r.,** ponieważ art. 5 ust. (4) ustawy o pod. obrot. wyłącza je

z obrotu „po udowodnieniu prawidłowo prowadzonymi księg. handl.". O udowodnieniu w ten sposób zwrotu można mówić tylko wtedy, gdy księgi stwierdzają nie tylko fakt zwrotu ale i tę okoliczność, że towar otrzymany jako zwrot był poprzednio przedmiotem transakcji. Zob. OBP. 1938, str. 405, odp. 383 p. 3.

213. *Towarzystwo Właścicieli Realności w Krynicy - Zdroju.*

Czy pod rządem nowej ustawy o ulgach inwestycyjnych z 9.4.1938 r. do lokali w domach wybudowanych przed d. 1 stycznia 1939, w gminach miejskich, zaliczonych do uzdrowisk o charakterze użyteczności publicznej, mają zastosowanie ulgi w zakresie podatku od lokali?

Kwestię należy rozstrzygnąć **negatywnie.**

Nowa ustawa o ulgach inwestycyjnych z 9.4.1938, uchylając przepis art. 2 pkt 4 dekretu PR z d. 14 listopada 1935 o podatku od lokali, stanowi jednak w art. 43, że do lokali w domach, których budowa lub dobudowa została rozpoczęta przed d. 1.1.1939 r. mają zastosowanie ulgi przewidziane w art. 2 pkt 4) dekretu PR z d. 14 listopada 1935 o podatku od lokali — choćby budowa lub dobudowa została ukończona po d. 1.1.1939. Przepis ten ma tym bardziej zastowanie do domów, których budowa lub dobudowa została ukończona przed dniem 1.1 1939 r.

W myśl art. 44 ustawy o ulgach inwestycyjnych z d. 9.4.1938, ulgi już uzyskane na podstawie art. 2 pkt 4) dekretu PR z d. 14 listopada 1935 o podatku od lokali trwają nadal.

A ponieważ ten ostatni przepis wyłącza z dobrodziejstwa korzystania z ulgi w zakresie podatku od lokali **lokale w gminach miejskich, zaliczonych do uzdrowisk o charakterze użyteczności publicznej, lokale te również pod rządem ustawy o ulgach inwestycyjnych z d. 9.4.1938 nie korzystają z ulgi w zakresie podatku od lokali.**

Przepis art. 24 ust. 4 ustawy o ulgach inwestycyjnych z d. 9.4.1938, według którego lokale w uzdrowiskach użyteczności publicznej nie są pozbawione dobrodziejstwa zwolnienia od podatku od lokali, obowiązuje od d. 1 stycznia 1939 **i ma zastosowanie tylko do domów, których budowa została rozpoczęta i ukończona po tej dacie** (art. 48 ustawy o ulgach inwestycyjnych z d. 9. 4.1938).

214. *Eljot, Baranowicze.*

Przedsiębiorstwo przemysłowe (np. tartak), o ile sprzedaje drzewo zakupione celem przetarcia w stanie nieprzerobionym, powinno wykupić również świad. przem. kategorii handlowej (ewent. dla skupu zawodowego). Tylko bowiem sprzedaż produktów własnego wyrobu, dokonywana w tym samym lokalu, gdzie mieści się zakład przemysłowy, nie stanowi oddzielnego przedsiębiorstwa (art. 14 ust. 2 ustawy o pod. przem.). Powołany przez Pana na uzasadnienie przeciwnego poglądu przepis art. 5 p. 7 ustawy o pod. przem., według którego za obrót przedsiębiorstwa przem. uważa się m. in. również sumę przychodu brutto za surowce, odnosi się zgodnie z jego brzmieniem (o ile chodzi o surowce) do przedsiębiorstw przemysłowych **wydobywających** surowce.

215. *X. Y., Lublin.*

1. Zgodnie z art. 6-a ustawy o ubezpieczeniu społecznym (Dz. Ust. 1934 poz. 855) **obowiązkowi ubezpieczenia w zakresie art. 1 pkt 1 (tj. na wypadek choroby i macierzyństwa) nie podlegają pracownicy, których zarobek w okresie miesięcznym przekracza 725 zł.** Dochód z nieruchomości, bez względu na jego wysokość, nie ma zatem wpływu na obowiązek ubezpieczenia.

2. Wobec powyższego następne pytanie jest bezprzedmiotowe.

3. Własne dochody żony, bez względu na ich wysokość, nie są przyczyną, wyłączającą prawo do **renty wdowiej** (por. art. 27 w zw. z art. 27 rozporz. o

ubezp. pr. pr. um., oraz art. 142 ustawy o ubezp. społ.).

216. *S. K. Tuchola.*

Zob. OBP 1938, str. 685 oraz 697 i n.

217. *N. N.*

Księgowanie jest prawidłowe. Por. OBP, 1939, str. 64 wyrok NTA, z którego pośrednio wynika, że **zaszłości, związane z inkasem na rzecz osoby trzeciej winny znajdować wyraz w księgach zasadniczych.**

218. *Hurtownia, Równe.*

Zob. OBP, 1939, odpow. nr 131, p. 2.

Skorowidz rzeczowy

*) O—oznacza: dział „Orzecznictwo", Ok—dział „Okólniki", P—dział „Poradnia"

**) Liczby oznaczają stronice.

Wydawca: Józef Filip Hoppenfeld — Księgarnia Prawnicza, Warszawa, Senatorska 8.

Redakcja: Warszawa, Zielna 12 m. 7, tel. 245-31

Administracja: Warszawa, Senatorska 8, tel. 516-50

Konto P. K. O. 22.308—Poczt. konto rozrachunkowe Nr. 176—Rękopisów nie zwraca się

Prenumerata wraz z przesyłką zł. 1.50 miesięcz., 4.50 kwart., 9.— półrocz., 18 rocznie.

Ceny ogłoszeń: 1 str. zł. 200—$^1/_2$ str. zł. 100—$^1/_4$ str. zł. 50—$^1/_8$ str. zł. 25

Redaktor Dr. Emanuel Iserzon

Drukarnia Wydawnicza, Warszawa, Kacza 15